

In juli 1982 is het nieuwe ontwerp van Wet tot wijziging van de Warenwet aan de Tweede Kamer aangeboden. Voor huishoudkundigen een belangrijke gebeurtenis. Immers, op grond van de Warenwet kunnen eisen gesteld worden aan de samenstelling en toestand van waren. Positieve veranderingen in de wet kunnen verstrekkende gevolgen voor konsumenten hebben.

In het Vakblad voor Huishoudkunde van februari 1981 is ingegaan op de werkings- en belangensfeer van de Warenwet. In dat artikel was bovendien het commentaar van het Landelijk Voedseloverleg (Lavo) op het wetsontwerp verwerkt. Het Lavo is een samenwerkingsverband van een aantal konsumenten-, milieu- en voedselorganisaties.

Op grond van commentaren en kritiek is inmiddels het definitief wetsontwerp opgesteld. Voor 1 november j.l. kon door maatschappelijke groeperingen commentaar geleverd worden bij de vaste Kamerkommissie voor Volksgezondheid.

Het Lavo heeft het wetsontwerp kritisch bekeken, en op zijn waarde voor de konsument beoordeeld. Samen met het Landelijk Milieuoverleg heeft het Lavo zijn reactie verwerkt in de nota 'Eisen voor een betere Warenwet'. Deze nota is aan de vaste Kamerkommissie aangeboden.

Wordt de warenwet een konsumentenwet (2)

M. DE JONG en M. MANSCHOT

Het nieuwe wetsvoorstel

In vergelijking met de voorlopige versie bevat het nieuwe wetsvoorstel vanuit het gezichtspunt van de konsument een aantal belangrijke verbeteringen. Aan een aantal kritiekpunten van het Lavo is tegemoet gekomen. Daarnaast blijft er nog heel wat te wensen over en zijn er nog wat onduidelijkheden. Zo is de werkingssfeer van de Warenwet uitgebreid tot alle niet-levensmiddelen. Ook voor de verantwoordelijke ministers zelf is dit kennelijk een probleem omdat ze bij hun toelichting aangeven dat er gewerkt gaat worden aan het maken van twee gescheiden wetten: voor levensmiddelen en voor niet-levensmiddelen. Aangezien het Lavo zich alleen bezig houdt met voedsel richten we ons hier voornamelijk op de wetgeving voor levensmiddelen.

Verbeteringen in het wetsvoorstel zijn:

- uitbreiding van de belangensfeer (met betrekking tot veiligheid, milieu en voorlichting);
- de samenstelling van de Adviescommissie Warenwet wordt paritair;
- artikel 16c is geschrapt (hierin werd geregeld dat regels uit Warenwetsbesluiten moeten terugtreden ten gunste van produkt-schapsverordeningen);
- het bevat een verbod op medische klaimen op

etiketten en in de reclame.

Een aantal bezwaren van het Lavo blijft, bovendien zijn een aantal wensen verder gekonkretiseerd.

Wensen van het Lavo

Bescherming van de konsument hoofddoel

De oude wet berust op de peilers: bevorderen van de volksgezondheid en eerlijkheid in de handel. In het wetsvoorstel is de belangensfeer veruimd met de peilers veiligheid, bescherming van het milieu en goede voorlichting omtrent waren. Volgens de memorie van toelichting is dit gedaan ter bescherming van de konsument. Het Lavo vindt dat bescherming van de konsument hoofddoelstelling van de nieuwe Warenwet moet worden en dat de wet dat ook nadrukkelijk moet vaststellen.

Gezondheidsklaimen verbieden

In het wetsontwerp worden medische klaimen zowel op de verpakking als in de reclame verboden. Wijzigingen naar de gezondheidswaarde van een produkt worden niet verboden. Er mag niet meer gezegd worden 'Beceel, goed voor hart en bloedvaten' maar wel 'leef gezond, Beceel hoort daarbij'.

Het Lavo vindt dat noch op de verpakking van een levensmiddel, noch in de reclame daarvoor, de indruk gewekt mag worden dat het produkt de gezondheid van de gebruiker in stand houdt of bevordert.

Een goede milieu-, energie- en grondstoffenparagraaf

De wens van het Lavo om bescherming van het milieu als doelstelling in het wetsontwerp op te nemen is gehonoreerd. Het is alleen jammer dat de bescherming van het milieu zich beperkt tot de *gebruiksfasen* van het produkt. Bovendien kunnen er geen eisen worden gesteld aan *energie- en grondstoffengebruik*. Toch kunnen waren, bijvoorbeeld door oververpakking of uitstalling in open diepvriesvitrines, een onnodig groot beslag leggen op grondstoffen- en energievoorraden. Het Lavo vindt dat in de wet een milieu-, energie- en grondstoffenparagraaf opgenomen moet worden die maatregelen mogelijk maakt zowel op het gebied van de produktie, de verwerking, de distributie en de consumptie als in de afvalfase. De Warenwet is het instrument bij uitstek om selectief en doelgericht regelgeving op dit terrein tot stand te brengen en op grond daarvan op te treden.

Wettelijk beschermde namen voor alle levensmiddelen

De naamgeving van veel levensmiddelen is erg onduidelijk. Woorden als *cacao-fantasie*, *slank-o-naise*, *nutroma* suggereren veel meer dan ze waar kunnen maken. Een dergelijke ondoelzame misleiding van de konsument is met behulp van de Warenwet te voorkomen. Op korte termijn, binnen vijf jaar, zouden alle op de markt zijnde levensmiddelen een beschermde naam moeten krijgen; dat wil zeggen dat het gebruik van die naam verplicht is en gekoppeld wordt aan eisen voor de samenstelling. Vooral als de naamgeving gebeurt vanuit het hoofddoel *bescherming van de konsument* kan misleiding zoveel mogelijk voorkomen worden.

Naamgeving van nieuwe produkten

Er moet ruimte blijven om met nieuwe produkten op de markt te komen. Het probleem is alleen dat juist deze produkten voor de gebruiker vaak onduidelijk of misleidend zijn.

Of ze zijn van mindere kwaliteit dan bestaande produkten met beschermde namen waarop ze lijken.

Het opnemen in de Warenwet van een algemeen geldend vervangingsartikel zal een duidelijke aanduiding van nieuwe produkten waarborgen. De strekking van een vervangingsartikel is namelijk dat waren die lijken op 'wettelijk' aangeduide produkten alleen worden toegestaan met volledige vermelding van aard en samenstelling.

Daarnaast dient, om te voorkomen dat ongewenste produkten zonder meer op de markt kunnen verschijnen, een toetsing te worden uitgevoerd aan het doel 'bescherming van de konsument'.

Openbaarheid

De *Adviescommissie Warenwet* speelt een belangrijke rol bij het invullen van de Warenwetregels. De samenstelling van deze commissie wordt *paritair* (1/3 konsumenten, 1/3 bedrijfsleven, 1/3 onafhankelijken). Deze samenstelling garandeert niet zonder meer een optimale behartiging van het konsumentenbelang. De producenten kunnen nu eenmaal putten uit een ruim arsenaal van deskundigen; een groot deel van deze technische kennis staat niet ter beschikking van de konsumentenorganisaties en -groepen. Beschikbaarheid van informatie is essentieel voor goede belangenbehartiging en een voldoende kritische rol van konsumentenvertegenwoordig(st)ers.

Het Lavo vindt dan ook dat konsumenten toegang dienen te krijgen tot onderzoeksgegevens van alle overheids- en semi-overheidsinstellingen. Bovendien dient de gang van zaken rond het vaststellen van besluiten van begin tot eind openbaar te zijn.

Toezicht en opsporing

De Keuringsdiensten van Waren zijn belast met het toezicht op onze levensmiddelen. Dat gebeurt voornamelijk door controle van eindprodukten op de verkoopplaats. Sommige vormen van knoerij zijn dan niet meer vast te stellen. Volgens het Lavo zou de keuringsdienst vaker en meer systematisch controle in de fabriek moeten uitoefenen.

Wanneer er bij een overtreding sprake is van economisch voordeel moet de hoogte van de boete dit voordeel ruimschoots overtreffen.

Ook het publiekelijk bekendmaken van de vonnissen is een effectieve sanktie.

De toekomst: één levensmiddelenwet

In het voorgaande zijn een aantal eisen geformuleerd die op korte termijn via de Warenwet kunnen worden gerealiseerd. Maar volgens het Lavo moet er uiteindelijk één levensmiddelenwet komen waarin alle hoofdlijnen voor het beleid ten aanzien van voedselproducten zijn vastgelegd. Dat betekent dat een aantal regelsystemen als de Warenwet, de Landbouwkwaliteitswet, de vleeswetgeving tot één enkele wet geïntegreerd worden. Ook in deze wet dient bescherming van de konsument nadrukkelijk voorop te staan.

Tot zover de wensen van het Lavo.

Kritiekpunten vanuit het bedrijfsleven

Ook van de kant van het bedrijfsleven is kritiek geuit op het wetsvoorstel. Op 21 november was er in Den Haag het symposium *Warenwet: konsumentenwet*, waar mensen uit de sfeer van de konsumenten- en milieu-organisaties, het bedrijfsleven en de overheid aan het woord kwamen. Van de kant van het bedrijfsleven richtte de kritiek zich met name op de volgende punten:

- de paritaire samenstelling van de Adviescommissie Warenwet. Het bedrijfsleven vindt dat de vertegenwoordiging in de Adviescommissie Warenwet gebaseerd moet zijn op deskundigheid en niet op een evenre-

dige vertegenwoordiging van konsument-organisaties;

- de milieuparagraaf. Bescherming van het milieu hoort niet in de Warenwet thuis. Deze wet moet niet gebruikt worden om lakunes in andere wetten op te vullen;
- goede voorlichting omtrent waren. Het bedrijfsleven vindt dat de Warenwet zich niet te bemoeien heeft met de reclame.

Wordt de Warenwet een konsumentenwet?

Zoals blijkt uit de standpuntverschillen tussen het Lavo en het bedrijfsleven zullen er nog harde noten gekraakt moeten worden voor er een beslissing genomen kan worden over het wetsvoorstel. In de komende twee jaar zal het parlement beslissen hoe de nieuwe wet eruit komt te zien. In deze periode is beïnvloeding van de parlementariërs nog mogelijk.

Het blijkt dat parlementariërs, enige gunstige uitzonderingen daargelaten, bedroevend slecht op de hoogte zijn van de Warenwet. In maart zal er weer een aktie georganiseerd worden om de kamerleden duidelijk te maken dat de konsument geen genoeg kan nemen met het huidige wetsvoorstel. Voor meer informatie over deze aktie en over de Warenwet kunt u terecht bij het Lavo, postbus 485, 3500 AL Utrecht (tel. 030-331328 woensdagmiddag tussen 13.00 en 17.00 uur).